

TERSTOND
TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris

Directie Bedrijfsvoering
Inlichtingen

www.minfin.nl

Datum
2 december 2019

Notitienummer
2019-0000204397

Auteur

Van

Kopie aan
Dir dJZ
Plv dir BOA
DGBD

notitie

Handelingsperspectief ambtsmisdrijven

Aanleiding

Bijgaand informeer ik u over het handelingsperspectief van de Kamer jegens bewindspersonen en ambtenaren wanneer ambtsmisdrijven worden vermoed. De notitie is tot stand gekomen in afstemming met de directeur JZ; verkregen input van de Landsadvocaat is verwerkt.

Voor de goede orde wordt hier opgemerkt dat een bewindspersoon ingevolge artikel 84 eerste lid Sr ook een 'ambtenaar' is en de strafbare feiten kan plegen die door 'ambtenaren' worden begaan.

Handelingsperspectief Kamer (bewindspersoon)

Als de Kamer een ambtsmisdrijf vermoedt begaan door bewindspersoon, dan geldt de procedure zoals opgenomen in 119 Grondwet:

- Het initiatief hiertoe ligt exclusief bij de regering en de Tweede Kamer.
- De Wet ministeriele verantwoordelijkheid benoemt een aantal drempels en kent de bewindspersoon waarborgen toe. Onder meer:
 - o dat 5 Kamerleden hun naam onder een aanklacht moeten zetten,
 - o de bewindspersoon wordt geïnformeerd en in de gelegenheid wordt gesteld mondeling en schriftelijk een zienswijze te geven,
 - o het gevolg kan zijn dat de behandeling wordt stilgelegd,
 - o vervolgens de Kamer besluit of er een onderzoekscommissie moet komen voor het opsporen, verzamelen van bescheiden, inlichtingen en bewijzen die die tot opheldering van de feiten kunnen leiden. Pas daarna besluit de Tweede Kamer of regering of er genoegzame gronden zijn om te vervolgen.
- Het strafproces vindt in eerste en enige aanleg plaats bij de Hoge Raad, waarbij de procureur-generaal optreedt als aanklager.

Van de mogelijkheid om leden van de Staten-Generaal of bewindspersonen te vervolgen is nog nooit gebruik gemaakt, met name omdat bewindspersonen ook politiek verantwoording afleggen.

In het verleden hebben burgers en private organisaties meerdere keren de Hoge Raad verzocht een bewindspersoon te vervolgen. Dit was onder meer het geval bij toenmalig minister van BZK Donner vanwege zijn vermeende rol bij de Schipholbrand. Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad kunnen uitsluitend de regering en de Tweede Kamer besluiten tot vervolging van een bewindspersoon of een lid van de Staten-Generaal.¹ Een burger kan dus geen vervolging afdwingen.

¹ HR 19 oktober 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA8454.

Artikel 3 Wet ministeriële verantwoordelijkheid bepaalt dat onder 'ambtsdelicten' wordt verstaan ambtsmisdrijven of ambtsovertredingen, begaan door een lid van de Staten-Generaal, een minister of een staatssecretaris in die betrekking, alsmede strafbare feiten begaan onder één der verzwarende omstandigheden omschreven in artikel 44 Sr.

Handelingsperspectief Kamer (ambtsmisdrijf begaan door ambtenaar)

Als een vermoeden bestaat dat een ambtsmisdrijf is gepleegd is aangifte verplicht. Iedere burger kan aangifte doen van een ambtsmisdrijf.

De procedure is als volgt:

- Melding of aangifte bij de Rijksrecherche;
- De rijksrecherche is belast (onder leiding van het OM) met het doen van onderzoek naar (vermoedelijke) ambtsmisdrijven.
- Het OM beslist of vervolging plaatsvindt of wordt geseponeerd. Het opportunitiebeginsel is van toepassing. Een sepot kan ingevolge artikel 12 e.v. Sv worden getoetst door het gerechtshof.
- Bij een besluit tot vervolging vindt een regulier strafproces plaats bij de rechtbank;
- Hoger beroep kan worden ingesteld bij gerechtshof en cassatie bij Hoge Raad.

Definitie ambtsmisdrijven

Als de ambtenaar in functie een misdrijf pleegt of laat plegen, is dit een ambtsmisdrijf. Er zijn drie soorten ambtsmisdrijven.

1. Specifiek benoemde ambtsmisdrijven in het Wetboek van Strafrecht (Boek II, Titel XXVIII, art. 355-380 Sr)
 - a. Begaan door bewindspersonen: dit gaat over het opzettelijk nalaten om uitvoering te geven aan bepalingen uit de Grondwet, andere wetten of AmvB's. bijv. een bwp die weigert inlichtingen te verstrekken.
 - b. Begaan door ambtenaren: bijv. verduistering, vernietiging van stukken, schending geheimhouding, ambtelijke corruptie, dwang met misbruik van gezag.
2. Misdrijf begaan door een ambtenaar die daarbij een bijzondere ambtsplicht schendt of gebruik maakt van de macht, gelegenheid of middel die door het ambt is geschonken. Komt heel weinig voor; bijv. de politieagent die bij een huiszoeking geld vindt en dit voor zichzelf houdt. Weinig voorbeelden beschikbaar.
3. Als door een misdrijf onrechtmatig gebruik wordt gemaakt van een regeling aan de ambtenaar is toevertrouwd; bijv. toekennen van gelden/toeslagen voor zichzelf door vervalsing van stukken